

Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság
67.Pf. 635.836/2022/7.

A Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság

Bukliné dr. Vámos Csilla ügyvéd (7400 Kaposvár, Somssich Pál u. 5/D. fszt. 2.) által képviselt

() I. r. felperesnek és
() II. r. felperesnek

() Ügyvédi Iroda, () eljáró ügyvéd ()
() által képviselt

OTP Faktoring Zrt. (1066 Budapest, Mozsár utca 8.) alperes ellen

bíróság előtti érvényesítéshez való jog fenn nem állásának megállapítása iránt indított perében a Pesti Központi Kerületi Bíróság 27.P.50.251/2022/22-I. sorszámú ítélete ellen az I.-II. r. felperesek által 24. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

Í T É L E T E T

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy az alperesnek az I. r. és II. r. felperesekkel szembeni, a felperesek és az ELLA Első Lakáshitel Kereskedelmi Bank Rt. alperesi jogelőd között 2005. augusztus 22. napján létrejött, 692/2005. számon közjegyzői okiratba foglalt, () 7 banki ügyletazonosító számú kölcsönszerződésből eredő követelése bíróság előtti érvényesítéséhez való joga nem áll fenn.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. és II. r. felperesek mint egyetemleges jogosultak részére () Ft együttes első- és másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek mint adósok és az ELLA Első Lakáshitel Kereskedelmi Bank Részvénytársaság (alperes jogelődje) mint hitelező között 2005. augusztus 22. napján, () 5. számon közokiratba foglalt, () 7 ügyletazonosító alatt „önálló zálogjoggal és készfizető kezességvállalással biztosított” kölcsönszerződés jött létre. A kölcsönszerződés értelmében a hitelező 26,465 CHF összegű kölcsönt bocsátott a felperesek rendelkezésére. A II. r. felperes és az alperesi jogelőd a nyújtott kölcsönösszeg és járulékainak megfizetésének biztosítására jelzálogjogot alapítottak az alperesi jogelőd javára a () helyrajzi számon nyilvántartott, természetben () ingatlan vonatkozásában.

- [2] Az ELLA Első Lakáshitel Kereskedelmi Bank Részvénytársaság elnevezése később AXA Bankra változott. Az AXA Bank a tulajdonosok döntése következtében megszűnt és az anyavállalat az AXA Bank Europe SA került hitelezői pozícióba, amely vállalat magyarországi képviselőjét az AXA Bank Europe SA Magyarországi Fióktelepe látta el budapesti székhellyel.
- [3] Az adósok a kölcsönszerződésben vállalt kötelezettségeiknek nem tettek eleget, a kölcsön összegét a szerződésben meghatározott módon nem fizették meg, erre tekintettel az alperesi jogelőd a kölcsönszerződést a 2013. április 15. napján kelt 1 [REDACTED]/2013. számú közjegyzői okiratba foglalt felmondással 2013. április 10. napi hatállyal felmondta, a teljes követelést lejárttá tette, aminek a megfizetésére 3 munkanapos teljesítési határidőt állapított meg. A felmondó nyilatkozatot a felperesek 2013. április 22. napján vették át. A követelés elévülésének kezdő napja 2013. április 26. napja.
- [4] Az alperesi jogelőd a perbeli szerződésből eredő lejárt követelést annak járulékaival együtt 2016. november 1. napján átruházta az OTP Bank Nyrt.-re, aki 2016. november 2. napján ezeket az alperesre engedményezte. Az engedményezés tényéről és az engedményezés időpontjában fennálló tartozás összegéről az alperes tájékoztatta a felpereseket. A II. r. felperes az engedményezési nyilatkozatot 2016. november 29. napján átvette.
- [5] Sem az alperes, sem a jogelődje nem indítottak végrehajtást a felperesekkel szemben a kölcsönszerződésből eredő követelés behajtása iránt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [6] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesnek a felperesekkel szemben az általa 6 [REDACTED] számon jegyzett (a jogelőd az ELLA Bank Zrt. és felperesek közötti szerződésből eredő) követelésének bíróság előtti érvényesítéshez való joga nem áll fenn azon okból, hogy az alperes felperesekkel szembeni követelése elévült. Kérték továbbá az alperest a perköltség megfizetésére kötelezni.
- [7] Keresetük jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 324. § (1), 325. § (1), 326. § (1), a 327. § (1) és (3) bekezdéseit; a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 10. §-át, Vht. 13. § (1), a Vht. 23/C. § (1) és (2), valamint a Vht. 57. § (1) bekezdését jelölték meg.
- [8] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek [REDACTED] perköltséget.
- [10] Ítéletének indokolásában elsődlegesen rögzítette, hogy a jogvitát a szerződés megkötése idején hatályos anyagi jogszabályok (rPtk., Hpt., Kjt.), valamint az elbíráláskor hatályos eljárási szabályok, így a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) alapján bírálta el. A peres felek viszonyában a 2013. évi CLXXVII. törvény 50. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint az anyagi jogi jogviszonyokra az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) irányadó.

- [11] A Pp. 265. § (1) és 266. § (1) bekezdéseire utalással hivatalból, valamint az alperesi védekezésére tekintettel először azt vizsgálta, hogy a megállapítási kereset konjunktív feltételei fennállnak-e. A Pp. 172. § (3) bekezdése szerint valamely jog vagy jogviszony fennállásának, vagy fenn nem állásának megállapítása iránt akkor terjeszthető elő kereseti kérelem, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása érdekében szükséges, és a jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejárta hiányában, vagy valamely más okból marasztalás nem kérhető. A bíróság e törvényes feltételek fennállását hivatalból vizsgálja. Megállapítási keresetnek tehát akkor van helye, ha a Pp. 172. § (3) bekezdésében meghatározott tárgykör kerül meghatározásra, illetve ezen tárgykörön belül azt is meghatározza a jogszabály, hogy milyen feltételek esetén és mire vonatkozóan lehet előterjeszteni megállapítási keresetet.
- [12] A felperesek keresetükben annak a megállapítását kérték, hogy az alperesnek nem áll fenn a peres felek között létrejött szerződésből eredő követelés bíróság előtti érvényesítéshez való joga. Megállapította, hogy a Pp. 172. § (3) bekezdésében foglalt törvényi feltételek hiányoznak. A megállapítási kereset tárgya kizárólag a felperest az alperessel szemben megillető valamely alanyi jog, az annak alapjául szolgáló vagy általa létrehozott felek közötti jogviszony lehet. Erre tekintettel minden esetben meghatározható és meghatározandó a jognak azon szabálya, amely védelemben részesítendő alanyi jogot tartalmaz. Hangsúlyozta, hogy „érvényesítéshez való jog” nem létezik, így annak megóvása érdekében nem terjeszthető elő megállapítási kereset. Ahogy azt a Fővárosi Törvényszék kifejtette a 43.Pf.631.865/2021/5. számú határozatában: „a magánjog attributív szabályozása közvetett kényszerrel társul: az igény létszakába lépett alanyi jog tárgyában indítható per, melyet adott esetben állami végrehajtás követ. Az érvényesítés a bírói út (rPtk. 7. §, Ptk. 1:6.§, Pp. 7.§ (1) 11.pont): az igényé vált (megsértett) alanyi jognak megfelelő magatartás kikényszerítése bírói ítélet által. A magánjog (az anyagi jog) „érvényesítéshez való jogot” nem ismer, ilyen jog nem létezik. Nem létező jog sem fennálló, sem fenn nem álló nem lehet.”.
- [13] A megállapítási kereset előfeltétele továbbá, hogy arra az alperes magatartása miatt a jog megóvása érdekében szükség legyen. Így a felperesnek nem csak azt a jogot vagy jogviszonyt kell megjelölni, melynek megóvását óhajtja, hanem meg kell jelölnie azon alperesi magatartást is, ami ezt veszélyezteti. Ezen kötelezettségüknek a felperesek nem tettek eleget.
- [14] Azt is vizsgálnia kellett, hogy a kért megállapítás mennyiben alkalmas a felperesek jogvédelmére. Alkalmatlanság esetén ugyanis nem áll fenn jogvédelmi érdek. Nem szükséges a jogvédelem akkor sem, ha a kért megállapításhoz képest más eszköz eredményesebb, gyorsabb védelmet biztosít. E körben rámutatott, hogy a rPtk. 325. § (1) bekezdése értelmében az elévült követelést bírósági úton érvényesíteni nem lehet, tehát az alperes a felperesekkel szembeni követelése érvényesítésére bírósági úton nem jogosult abban az esetben, amennyiben az elévült. Ezen jogi érdeket maga a jogszabály rögzíti, ennek külön megállapítási keresettel való megóvása vagy megvédendő jogi érdek így nincsen. Abban az esetben, amennyiben az alperes a felperessel szemben mégis keresetet indítana, tehát a követelését bírósági úton érvényesíteni kívánja, abban az eljárásban a felperesnek lehetősége van elévülési kifogást előterjeszteni és abban az eljárásban vizsgálható az, hogy az alperesnek az igénye a felperessel szemben valóban elévült-e. Ez a megállapítási kereset nem adekvát védelmi eszköz. Attól nem lehet elzárni az alperest, hogy a jogszabályban egyébként lehetőségként fennálló bírósági utat igénybe vegye, tehát pert indítson.
- [15] A közvetlen végrehajthatóság esetén kifejtett jogmegóvási szükséghelyzet pedig azért nem alapos, mert a végrehajtási eljáráshoz kötődő valamely jog vagy jogviszony fennállása, vagy

fenn nem állása szintén nincs ok-okozati összefüggésben a keresetben foglalt megállapítási keresettel. A közjegyző a végrehajtási záradék kibocsátásakor kizárólag a Vht. 23/C. § (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállását vizsgálja. E jogszabályhelyek alapján a közokiratba foglalt követelés végrehajtásának feltétele a kölcsönszerződés Vht. 23/C. § (1) bekezdés a)-d) pontjaiban meghatározott feltételek közokiratba foglalása és a felmondás tényének közokirati tanúsítása. A közjegyző a végrehajtható okirat záradékolása során nem veszi figyelembe az elévülést, így a közvetlen végrehajtás elrendelését a felperesek a kért megállapítással nem tudják megakadályozni. Ezen álláspontot támasztja alá a Kúria a 3/2020. PJE határozatában, miszerint: „ha az adós a végrehajtási záradék kiállítását megelőzően terjeszt elő kérelmet arra vonatkozóan, hogy a közjegyző utasítsa el a jogosult záradékolás iránti kérelmét, az adós kérelmét érdemi vizsgálat nélkül kell elutasítani (visszautasítani), mert az adós a végrehajtási záradék kiállítása előtt még nem alanya a közjegyző előtti nemperes eljárásnak. Amennyiben az adós utóbb, a végrehajtási záradék kiállítását követően a jogviszony megszűnésére hivatkozással kéri a végrehajtási záradék törlését, kérelmének elutasítása mellett tájékoztatni kell arról, hogy vita esetén a kérdés vizsgálata polgári perre tartozik. Ha pedig a per eredményeként a bíróság jogerős ítélete állapítja meg, hogy a végrehajtás elrendelésekor a végrehajtandó követelés nem állt fenn, a végrehajtás megszüntetésére kerül sor.”. A fentiekből következik, hogy a felperesek egy keresetnek helyt adó ítélet esetén sem tudják megakadályozni a záradékolást, így e körben is alkalmatlan a kereset a jogvédelemre, azaz a jogvédelmi érdek nem áll fenn.

- [16] Az pedig, hogy a felperesek életvitelét megnehezíti a végrehajtás megindításának a lehetősége, egy olyan szubjektív érzés, amelyet a bíróság egy megállapítási keresetben foglalt kereseti követeléssel nem tud orvosolni és nem is orvosolhat, a jogszabály sem ad erre lehetőséget.
- [17] Az, hogy a felperesek egy elévült követelés miatt szerepelnek a Központi Hitelinformáció Rendszer negatív listáján, olyan állítása a felpereseknek, amely nem igazolt. Ezen állításuk azonban nincs is összefüggésben a megállapítási keresetben foglaltakkal, hiszen a megállapítási kereset csak annak megállapítására irányul, hogy az alperesnek a követelés bíróság előtti érvényesítéséhez való joga nem áll fenn. A kereseti kérelem és a jogi indokolás közötti okozati összefüggés nem állapítható meg.
- [18] A fentiekre figyelemmel a keresetet azon okból utasította el, hogy nem állnak fenn a Pp. 172. § (3) bekezdésében írt megengedhetőségi feltételek, így érdemben nem vizsgálta, hogy az alperesnek a felek közötti szerződésből esetlegesen fennálló igényérvényesítési lehetősége fennáll-e, tehát az abból fakadó igényei elévültek-e.
- [19] A perköltségről a Pp. 80. §, a Pp. 82. § (1) bekezdés és a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján akként határozott, hogy az alperes ügyvédi munkadíjból áll perköltségét a felperes köteles megfizetni. Az ügyvédi munkadíjat a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján határozta meg annak figyelembevételével, hogy az alperes három beadványt terjesztett elő és két tárgyaláson jelent meg.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

- [20] Az I.-II. r. felperesek fellebbezésükben elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a kereseti kérelmüknek történő helyt adást, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság érdemi tárgyalási szakasz

megisméltésére kötelezését kérték. Kérték továbbá az alperes első- és másodfokú perköltségben történő marasztalását. Az I.-II. r. felperesek a perköltségigényüket az első és másodfokú eljárásra együttesen nyolc munkaórában számították fel azzal, hogy jogi képviselőjük nem tartozik áfa fizetési körbe.

- [21] Fellebbezésükben a másodfokú bíróságtól anyagi jogi és eljárásjogi felülbírálati jogkör gyakorlását kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság félreértelmezte a per megengedhetőségének kérdéskörét, figyelmen kívül hagyva az alkotmányos jogait, az alapjogait és a bírói eljárásra irányadó normakövetelményeket. A jogvita tárgya a jogvédelmi vagy jogmegóvási szükséglet definiálása. Ezt a kifejezést a Pp. csak a megállapítási pereknél alkalmazza, azonban könnyen belátható, hogy a jogvédelem szükséglete minden jogvita alapja, amely a másik fél jogsértése következtében merül fel igényként. Elsődleges kérdésként vetődik fel, hogy mi az „anyagi jogszabályból eredő alanyi jog”. A perbeli esetben és a nemzetközi, valamint jogtörténeti előzményektől is eltekintve kijelenthető, hogy a felperesi alanyi jogi fogalomkör az Alaptörvényben is rögzült alapjogokat fogja össze, mint védendő jogi érdeket. Ez a megközelítés a keresetből is egyértelműen kiderül, hiszen a keresetben kifejtették, hogy az alanyi jogok köréből a tulajdonhoz való jog és az általános szabadságjogok védelmére irányul a petitum. Az alanyi jog tehát az, amely az alperes magatartása következtében sérelmet szenvedhet a végrehajtási jogban megfogalmazott jogkorlátozások folytán. A jogmegóvás szükségességét pedig pont e korlátozások elszenvedésének a prevenciója szolgáltatja. A prevenciós eljárás lehetőségének ténye és keretei a jogmegóvási igényt (bírósági érvényesíthetőséget) is megalapozzák.
- [22] Az elsőfokú bíróság elutasító döntése a perben irányadó jogi tényekkel ellentétes. Jogi tény és nem vitatható, hogy az alperes egyoldalú hatalmassága, szuverén döntése az esetleges végrehajtás foganatosítása, és az sem lehet vitás, hogy a végrehajtás elrendelésére kontradiktórius eljárás mellőzésével fog sor kerülni. Nem vitatható az sem, hogy kontradiktórius eljárás híján az anyagi jogi kifogás lehetősége nem biztosított a felperes számára. Mindezen jogi tények nem kívánnak sem bizonyítást, sem egyéb eljárásjogi intézkedést a perbeli érvényesülésükhöz, ugyanis evidenciák. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság ezektől az evidenciáktól elrugaskodott és így szükségszerűen hibás jogi következtetésre jutott elsődlegesen akkor, amikor kinyilvánította a megállapítási kereset megengedhetetlenségének indokaként, hogy anyagi jogi kifogás útján is érvényesíthető a felperesi igény. Az ítéleti rendelkezést a hibás jogértelmezés nem alapozhatja meg, ugyanis az ilyen jogi hiba szükségszerűen sérti az anyagi jogba foglalt normakövetelményeket, és ezen keresztül az eljárásjogi kereteket is. A jogmegóvási szükséglet hiányának kinyilatkoztatása egyrészt megfelelő indokolás nélkül maradt, másrészt éppen a jogvédelmi igény és a jogvédelmi szükséglet elhatárolása kapcsán már jelezték, hogy a jogvédelmi szükséglet nemcsak a keresetindításnak, hanem valamennyi perceselemnénynek, végső soron tehát a jogvédelem teljesítésének, az igényállapotnak is az általános előfeltétele.
- [23] Összehasonlítva a régi Pp. és új Pp. megállapítási keresetekre vonatkozó rendelkezéseit, kimondható, hogy nem lehet érdemi döntést hozni a jogvédelem szükségességének kérdésében, a védendő jog és a jogi érdek fogalmak tárgyi tartalmának tisztázása nélkül sem. A jelenleg hatályos Pp. 172. § (3) bekezdésének és a régi Pp. 123. §-ának megfogalmazása egybehangzik, ugyanakkor az új Pp. csak valamely jog vagy jogviszony fennállásának, vagy fenn nem állásának megállapítása iránti keresetet tesz előterjeszthetővé. Ez a megfogalmazás azonban nem szűkíti le a kereseti lehetőségek körét a korábbi perjogi szabályokhoz képest. A „jog” kifejezés ugyanis nem csak a tételes írott jogot jelenti, hanem az írott jog alapjául szolgáló normákat és egyetemes jogokat is, ezek védelmét teszi az állam minden szervének

(így a bíróságoknak is) a kötelezettségévé. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság szűkítő és téves jogértelmezése a jogérvényesítés megengedhetetlen korlátozása. Az ugyanis, hogy a bíróság nem látja igazoltnak a „jogmegóvás szükségességét”, egyben annak a kinyilvánítása, hogy a bíróság szerint a megelőzés, a kármegelőzés szükségesége (jogszabályban előírt kötelezettsége) nem teremt jogi érdeket a felperesi oldalon.

- [24] Ahogy a keresetben is előadták, a magántulajdon sérthetlenségének követelményével ellentétes és a magántulajdonhoz fűződő általános jogok degradálását jelenti az elévült követelés rosszhiszemű érvényesítésének a gyakorlata az alperes részéről. Az utólagos jogérvényesítés során a felpereseknek kell előfinanszírozni a végrehajtás megszüntetése iránti peres eljárást és kizárólag a végrehajtás megszüntetését követően léphetnek fel esetlegesen a jövedelem-csökkenés, az ingó és ingatlan tulajdon árverési értéke és a piaci érték közötti különbözet, tehát az elszenvedett kár iránti igény iránti perben az alperes ellen. Ez mindenképpen több pert és jelentős költségeket feltételez, az eljárások okozta lelki megterhelésről nem is beszélve.
- [25] Az új Pp. éppen a perökonómiai és célszerűségi szempontokat helyezte előtérbe a jogviták elbírálása során, megfelelően az Alaptörvény 28. cikkének. Belátható, hogy két per költsége mind a peres feleket jobban megterheli, mind az állam részéről magasabb költségeket feltételez, tehát jelen preventív jellegű kereset jobban megfelel az Alaptörvénynek, mint a bíróság ítéletéből következő jogviták.
- [26] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság ítélete érdemben törvénysértő. A precedens hivatkozásait az elsőfokú bíróság ignorálta és azok az ítélet indoklásában sem köszönnek vissza. Ekként az ítélet indoklása hiányos, ugyanis az elsőfokú bíróság a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Kúriai jogértelmezési gyakorlatot tükröző hivatkozott esetjogi példákat indoklás nélkül vetette el, a Pp. 346. § (5) bekezdése azonban e tárgyban előírja az indoklás kötelezettségét.
- [27] Az indokolásból kitűnik, hogy amikor az elsőfokú bíróság kimondta a kereseti kérelemre, hogy „nem képes betölteni a jogmegóvási funkcióját”, akkor arra a feltételezésre épített, hogy eredményes felperesi kereset esetén sem gátolja semmi abban az alperest, hogy bírósági végrehajtást kezdeményezzen a felperessel szemben. Ez az álláspont a joggal való visszaélés gyakorlatának elfogadását jelenti az elsőfokú bíróság részéről.
- [28] Az ítéleti indokolással szemben hivatkoztak a rPtk. 324. § (1), 325. § (1), 5. § (1)-(2) és 7. § (1) bekezdéseire, valamint a Vht. 57. § (1), 40. § (1)-(2) és 57. § (2)-(3) bekezdéseire, továbbá a BH 2002.235. számú eseti döntésre azzal, hogy amennyiben az alperes a kereseti kérelmüknek helyt adó döntés ellenében mégis bírósági végrehajtást kezdeményezne, azzal az anyagi jogerő feltörésére tenne kísérletet, nem beszélve arról a tényről, hogy a záradékoló közjegyző előtt büntetőjogi felelőssége tudatában nyilatkozna úgy, hogy az általa előadottak a valóságnak megfelelnek. Ez a fajta magatartás álláspontjuk szerint a joggal való visszaélés eklatáns példája lenne.
- [29] Szükséges azt is tisztázni az ítélettel szemben, hogy a perjog által alkalmazott korlátozott precedens intézménye milyen eljárásjogi következményekkel jár, ugyanis az elsőfokú bíróság álláspontja szemmel láthatóan az esetjogi ítélkezés gyakorlatát megelőző joggyakorlaton alapul. Hivatkoztak a korlátozott precedens intézményét létrehozó 2019. évi CXXVII. törvény miniszeri indoklására, valamint az Alaptörvény 28. cikkére azzal, hogy az elsőfokú bíróság által gyakorolt ignoráló magatartással szemben a Kúria kialakult joggyakorlata irányadó a jelen perben. Hivatkoztak e körben a Kúria Gfv.VI.30.449/2021/15. számú végzésére,

melyben a kúria a perbelihez hasonló tény és jogállás mellett, az itteni felperesi érveléssel szó szerint megegyező érvelésnek helyt adott. A Kúria a végzésében kimondta, hogy a perbelivel megegyező elutasító végzés az ügy érdemére kihatóan sérti a Pp. 172. § (3) bekezdését, vagyis a Kúria ismét kinyilvánította, hogy fennállnak a negatív megállapítás feltételei a felek jogviszonyában.

- [30] Kiemelték, hogy a hivatkozott jogszabályi rendelkezések együttes értelmezése is arra vezet, hogy a keresetük az alperes jogkövető magatartása esetén alkalmas a kívánt joghatás elérésére, az esetleges jogellenes cselekményekre viszont (bizalmi elv) nem kell alappal számítaniuk, így a megállapítási keresetük nem vethető el azon az alapon, hogy az alperes azt úgysem tartja be.
- [31] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Kérte továbbá az I. r. és II. r. felpereseket egyetemlegesen a másodfokú eljárás vonatkozásában nyolc órára felszámított, áfával növelt összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére kötelezni.
- [32] Véleménye szerint az elsőfokú bíróság helyes jogértelmezése alapján az elsődleges kereset a Pp. 172. § (3) bekezdés alapján nem terjeszthető elő, hiszen a felperes nincs jogmegóvási szükségben (ilyen szükség fennállását nem igazolta). A felperes a jogmegóvási szükségét azzal indokolta, hogy „a felperesek családos emberek, akiknek mindennapjait megnehezíti, hogy úgy kell eltölteniük mindennapjaikat, hogy soha nem tudják, hogy mikor, milyen módon próbálja alperes velük szemben érvényesíteni a jogvesztett követelést.”.
- [33] Kiemelte, hogy az elévülés jogkövetkezménye nem a követelés megszűnése, hanem a bírósági úton való érvényesíthetőségének megszűnése a rPtk. 326. § (1) bekezdése alapján. Az alperes követelése tehát nem szűnt meg, mindössze - a felperes hivatkozása alapján - annak bírósági úton való érvényesíthetősége (illetve végrehajthatósága) vált kétségessé. Az alperes a felperessel szemben a kölcsönszerződésből eredő követelése érvényesítése iránt végrehajtási eljárást nem kezdeményezett, és más igényérvényesítésre irányuló jogi lépést sem tett. A jogmegóvás szüksége kizárólag ilyen esetekben merülne fel a felperesnél, ezekben az esetekben azonban más módja lenne a jogai megóvásának.
- [34] Ha az alperes a kölcsönszerződést záradékoltatná és a felperessel szemben végrehajtási eljárást indítana, úgy a felperes a Vht. 57. § (2) bekezdése szerint hivatkozhatna a végrehajtási jog elévülésére. Ha pedig az alperes bármely egyéb módon kívánná érvényesíteni a követelést, úgy a felperes elévülési kifogással élhetne.
- [35] Ahogyan a Vht. 57. §-hoz fűzött kommentár is kimondja: „[a] végrehajtási jog elévülése okán az adós az igényét csak polgári per megindítása, mégpedig a Pp. 528. § (2) bekezdés a) pontja szerinti végrehajtás megszüntetési, illetve korlátozási per útján érvényesítheti (BDT 2018.3875.)”. A kommentár által idézett BDT 2018.3875. alapján: „[h]a az adós a végrehajtási jog elévülésére hivatkozik, a végrehajtást foganatosító bíróság kérelemre - elévülés esetén - csak a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összeg végrehajtása (végrehajtói inkasszó) vonatkozásában szüntetheti meg a végrehajtást. Minden más esetben az adós a végrehajtási jog elévülésére alapított igényét végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben érvényesítheti.”.
- [36] A felperes elsődleges keresete tehát tekinthető idő előttinek, hiszen jogmegóvási szükséghelyzetbe csak a fenti igényérvényesítési eljárások megindítása esetén kerülne,

ezekben az esetekben viszont szintén nem a megállapítási kereset előterjesztése bizonyulna a jogvédelme megfelelő eszközének.

- [37] A fenti kérdésben a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 123. §-val (mely lényegében egyező tartalmú a Pp. 172. § (3) bekezdéssel) kapcsolatban kialakult tudományos álláspont egységes. Eszerint „nincs helye keresetindításnak annak megállapítása iránt, hogy az alperesnek elévülés folytán nem áll fenn érvényesíthető követelése a felperessel szemben. Jelen esetben a Pp. 123. §-ban foglalt feltételek egyike sem állt fenn. A rendelkezésre álló adatok alapján az állapítható meg, hogy a felszólításokon kívül az alperes mást nem tett a követelés érvényesítése érdekében. Amennyiben az alperes a felperessel szemben pert indít, az elévülésre a felperes bármikor hivatkozhat, ez a joga nem szűnik meg. Ezért a felperesnek nincs olyan joga, amelynek alperessel szemben való megóvása szükséges lenne.”.
- [38] Tekintettel arra, hogy a felperesnek a kölcsönszerződéssel összefüggésben jogmegóvási szüksége nem áll fenn, az elsődleges kereset vonatkozásában a Pp. 172. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek maradéktalanul nem teljesülnek, így az elsődleges kereset érdemi vizsgálatának a perben - az ítélet helyes megállapításával egyezően - nem volt helye.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

- [39] Az I. r. és II. r. felperesek fellebbezése alapos.
- [40] A másodfokú bíróság a felperesek fellebbezésének tartalma szerint meghatározott, a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörében eljárva az elsőfokú eljárás szabályszerűségét, a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljárva pedig az elsőfokú ítélet anyagi jognak való megfeleléseit vizsgálta.
- [41] A felperesek fellebbezésében foglaltakra figyelemmel a másodfokú bíróság a Pp. 172. § (3) bekezdésének utolsó fordulata alapján elsődlegesen a megállapítási kereset konjunktív feltételeinek a fennállását vizsgálta.
- [42] Rögzíti ezzel kapcsolatosan a másodfokú bíróság, hogy a felperesek keresete annak megállapítására irányult, hogy az alperesnek a felperesekkel szemben az ELLA Bank Rt. és a felperesek között létrejött, ██████████ 5. számon közjegyzői okiratba foglalt és ██████████ számon nyilvántartott azonosítójú kölcsönszerződésből eredő követelésének bíróság előtti érvényesítéshez való joga nem áll fenn azon okból, hogy az alperes felperesekkel szembeni követelése a régi Ptk. 324. § (1) és 327. § (3) bekezdéseinek együttes értelmezése alapján elévült.
- [43] Rámutat a másodfokú bíróság, hogy a Kúria a Gfv.VI.30.449/2021/5. számú végzésében a jelen perbelivel azonos tartalmú, arra irányuló kereseti kérelmet vizsgálta, hogy az alperesnek a felperesekkel szemben nem áll fenn a szerződésből fakadó követelésének bíróság előtti érvényesítéséhez való joga, tekintettel arra, hogy a követelés elévült. A Kúria ezen kereseti kérelem vizsgálata eredményeként végzésének [36] pontjában egyértelműen akként foglalt állást, hogy a felperesek keresete a Pp. 172. § (3) bekezdése által szabályozott körben jog fenn nem állásának a megállapítására irányult, és ezen kereset kapcsán vizsgálta a megállapítási kereset további két konjunktív feltételének a fennállását. Erre tekintettel a másodfokú bíróság nem osztotta az elsőfokú bíróság által az ítélet [16] pontjában kifejtetteket.

- [44] Figyelemmel arra, hogy a fentiek szerint a felperesek keresete jog fenn nem állásának a megállapítására irányult, ekként a Pp. 172. § (3) bekezdésében foglalt elsődleges feltétel fennáll. Erre tekintettel azon további két konjunktív feltétel vizsgálata szükséges, hogy a kért megállapítás szükséges legyen a felperesek jogainak alperessel szembeni megóvása érdekében, másrészt, hogy a felperesek a jogviszony természeténél fogva, a kötelezettség lejártának hiányában vagy más okból teljesítést ne követelhessenek. A felperesek a jogviszony természeténél és a jogviszonyban elfoglalt pozíciójuknál fogva az alperessel szemben marasztalásra irányuló igényt értelemszerűen nem érvényesíthetnek, ekként a megállapítási kereset Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti ezen konjunktív feltétel is fennáll.
- [45] Erre tekintettel a megállapítási kereset harmadik konjunktív feltételeként azt kellett vizsgálni, hogy a felperesek által kért megállapítás a felperesek jogainak alperessel szemben való megóvása érdekében szükséges-e és a kért megállapítás alkalmas jogvédelmi eszköznek minősül-e, mert annak hiányában az nem tekinthető szükségesnek.
- [46] Rámutat a másodfokú bíróság, hogy a jogmegóvási szükségesség szempontjából annak van ügyszámú jelentősége, hogy az alperes kezdeményezett-e végrehajtási eljárást a felperesekkel szemben, illetőleg a felperesekkel szemben jelenleg van-e folyamatban végrehajtási eljárás. Rögzíti a másodfokú bíróság, hogy az alperes a fellebbezési ellenkérelmében egyértelmű nyilatkozatot tett arra, hogy a felperesekkel szemben végrehajtási eljárást nem és egyéb igényérvényesítésre irányuló eljárást sem kezdeményezett.
- [47] Kiemeli a másodfokú bíróság a Kúria Gfv.VI.30.449/2021/5. számú végzésének [40] és [41] pontjaiban foglaltakra utalással, hogy a Kúria kifejtette, hogy a kialakult bírói gyakorlat szerint a végrehajtási eljárás folytatása alatt – annak elrendelésétől a befejezéséig – az adós jogainak a végrehajtást kérővel szembeni megóvásának speciális eszköze a végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozási per, ami egyúttal e speciális jogvédelmi eszközre tekintettel kizárja a megállapítási kereset egyik konjunktív feltétele, a jogvédelem szükségességének fennálltát. A Kúria e körben utalt a BH 2016.119 számon közzétett Pfv.I.20.335/2015/3. számú döntésére. Kifejtette továbbá a Kúria, hogy végrehajtási eljárás hiányában azonban – utalva a BH2015.71 számon közzétett Pfv.VI.21.572/2013/13. számú ítéletében foglaltakra – a közjegyzői záradékolásra alkalmas okiratba foglalt követelés esetén a végrehajtási eljárás megindulását megelőzően az adós jogvédelme indokolja a megállapítási kereset megindítását, hiszen a felperes védekezésként nem élhet a végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti per eszközével. A Kúria határozatának [43] pontjában foglaltak szerint pedig a felperes elleni marasztalási per hiányában nem adott számára az elévülésre alapított anyagi jogi kifogás előterjesztésének a lehetősége sem. Mindezekre tekintettel állapította meg a Kúria, hogy a megállapítás iránti per indításán kívül a felperesi oldalon nem áll rendelkezésre az alperessel szemben jogaik védelmét szolgáló egyéb jogintézmény, ami jelen eljárásra vonatkoztatva is egyértelműen megállapítható.
- [48] Rámutat a másodfokú bíróság a Kúria Gfv.VI.30.449/2021/5. számú végzésének [46] pontjában foglaltakra utalással, hogy a felperesekkel szembeni végrehajtási eljárás hiányában jelen megállapítási per alkalmas jogvédelmi eszköznek minősül. A Kúria ezen határozatában kifejtette, hogy a megállapítási kereset érdemi alapossága esetén a keresetnek helyt adó, „anyagi jogerőhatással bíró bírósági ítélettel szemben ugyanis az alperes jogszerűen és sikerrel nem hivatkozhatna a követelése el nem évülésére, tekintettel arra, hogy ezzel valójában a bírósági ítélet mindenkire kötelező erejét [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. (Bsz.) 6. §] kérdőjelezné meg. A bírósági ítéleteknek e sarkalatos törvény által tulajdonított, mindenkire nézve jogkövető magatartást elváró

szabályával szemben a bíróság nem alapíthatja ítéletét nem jogkövető magatartás tanúsításának feltételezésére.”.

- [49] Mindezekre figyelemmel alaptalan volt az alperes azon fellebbezési ellenkérelmében kifejtett érvelés, hogy a felperesi kereset időelőtti lett volna.
- [50] Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a Pp. 346. § (5) bekezdése értelmében az elsőfokú ítélet indokolásának tartalmaznia kellett volna azokat az okokat is, amelyek miatt az elsőfokú bíróság ezen jogkérdésben eltért a felperesek által már elsőfokú eljárásban is hivatkozott, a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett precedensképes határozataiban foglaltaktól. Az elsőfokú bíróság az ezzel kapcsolatos indokait az ítéletében nem fejtette ki, ezért alappal hivatkoztak a felperesek fellebbezésükben arra, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 346. § (5) bekezdését megsértette. Ez azonban nem adott alapot az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére.
- [51] A kifejtettekre figyelemmel megállapította a másodfokú bíróság, hogy a megállapítási kereset Pp. 172. § (3) bekezdésében foglalt valamennyi konjunktív feltétele fennáll a felperesek keresete vonatkozásában.
- [52] Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán a felperesek keresetét érdemben nem vizsgálta, ezért az elévülés kérdését a másodfokú bíróság vizsgálta érdemben.
- [53] Az alperes érdemi ellenkérelmében foglaltakra figyelemmel rámutat a másodfokú bíróság, hogy a régi Ptk. 327. § (3) bekezdésének alkalmazásával kapcsolatosan a Kúria a Pfv.I.20.993/2021/5. számú ítéletének [11]-[14] pontjaiban kifejtette, hogy a végrehajtandó határozat – jogerős ítélet, illetve a Vht. 23/C. §-nak megfelelő közjegyzői okirat – meghozatalától kezdődően a követelés és a végrehajtási jog elévülése már egybeesik, a végrehajtandó határozat meghozatalával a végrehajtási jog elévülése minden külön jogcselekmény nélkül elkezdődik. Megjegyezte a Kúria, hogy a jogértelmezés bizonytalanságát okozhatja a Vht. és a régi Ptk. szóhasználata. A régi Ptk. 327. § (3) bekezdése szerinti végrehajtható határozat alatt a végrehajtási eljárásban nem csupán a bíróság jogerős ítéletét kell érteni, hanem az olyan okiratot is, amely záradékolható. Mindezen végrehajtható határozatok alapján állítható ki (a Vht. 13. §-ban foglalt feltételek fennállása esetén) a végrehajtási lap, illetve a végrehajtási záradék, amelyek a Vht. terminológiájában a végrehajtható okiratok. A régi Ptk. 327. § (3) bekezdésében említett végrehajtható határozat tehát a Vht. szerinti végrehajtható okiratot jelenti. Utalt a Kúria a BH 2014.151 szám alatt megjelent eseti döntésben foglaltakra is, mely szerint a végrehajtási jog elévülése nem a már záradékolta közjegyzői okirat (végrehajtható okirat), hanem a Vht. 23/C. §-ában foglalt feltételekkel rendelkező közokirat, vagyis a végrehajtandó okirat kiállításával kezdődik.
- [54] Kiemeli továbbá a másodfokú bíróság, hogy a Kúria a Pfv.I.20.910/2020/8. számú ítéletének [18] és [19] pontjaiban azt is kifejtette, hogy: „a közjegyzői okiratba foglalt követelés esetén nem az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után kerül sor a követelés végrehajtására. Végrehajtási záradékkal ellátható okiratok alapján közvetlenül végrehajtható követelések ugyanis az okiratban meghatározott határidő elteltével nem csupán esedékessé, hanem egyszersmind végrehajthatóvá is válnak. Az ilyen követeléseknél az elévülés kezdeteként csupán egyetlen időpont jöhet számításba: az okiratban meghatározott határidő eltelté. Mivel pedig ettől az időponttól kezdve az ilyen követelések más hatósági eljárás közbeiktatása nélkül, végrehajtás útján közvetlenül kikényszeríthetők, ezért elévülésének megszakítására az 1959-es Ptk. 327. § (3) bekezdése az irányadó, azaz ha az elévülést

megszakító eljárás során végrehajtható határozatot hoztak, az elévülést csak a végrehajtási cselekmények szakítják meg. Ha lehetőség van végrehajtási kényszer közvetlen alkalmazására, akkor csak a végrehajtási cselekményt lehet olyan célravezető jogérvényesítési lépésnek tekinteni, amely az elévülés megszakítását eredményezheti.”. Az ítélet [19] pontjában a Kúria azt is rögzítette, hogy a közjegyzői okiratba foglalt végrehajtandó követelés tekintetében elévülés megszakítását eredményező végrehajtási cselekmények körébe azokat az eljárási cselekményeket kell sorolni, amelyeket a követelésnek az adóstól való behajtása érdekében a végrehajtást kérő (pl. végrehajtás iránti kérelem előterjesztése) vagy a végrehajtást elrendelő szerv (pl. bíróság vagy közjegyző részéről végrehajtható okirat kiállítása) végez.

- [55] Erre tekintettel a perbeli követelés tekintetében az engedményezési értesítő felperesek általi átvételének az alperesi követelés elévülésének megszakítását eredményező hatása nem volt. Az alperes pedig a közjegyzői okiratba foglalt, ekként közvetlenül végrehajtható követelés elévülésének megszakítását eredményező végrehajtási cselekményre maga sem hivatkozott, ilyet az eljárás során nem is igazolt.
- [56] Mindezekre figyelemmel megállapította a másodfokú bíróság, hogy az alperes követelése és azzal együtt a végrehajtási jog 2018. április 26. napján elévült, ezért alapos a felperesek azon keresete, hogy az alperesnek nem áll fenn velük szemben a szerződésből fakadó követelés bíróság előtti érvényesítéséhez való joga.
- [57] A kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és megállapította, hogy az alperesnek az I. r. és II. r. felperesekkel szembeni, a felperesek és az ELLA Első Lakáshitel Kereskedelmi Bank Rt. alperesi jogelőd között 2005. augusztus 22. napján létrejött, [REDACTED] 5. számon közjegyzői okiratba foglalt, [REDACTED] banki ügyletazonosító számú kölcsönszerződésből eredő követelése bíróság előtti érvényesítéséhez való joga nem áll fenn.

Záró rész

- [58] A felperesek fellebbezése eredményre vezetett, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 364. § folytán alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte az I.-II. r. felperesek mint egyetemleges jogosultak javára a 32/2003. (VIII.22.) IM r. 3. § (3) és (5) bekezdései alapján - a felperesek által felszámított munkaórák figyelembevételével - [REDACTED]
- [59] Észlelte továbbá a másodfokú bíróság, hogy a felperesek a fellebbezésükön az Itv. 39. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt 300.000 Ft fellebbezési pertárgyérték alapján irányadó 24.000 Ft fellebbezési illeték helyett EFER befizetés útján 28.000 Ft fellebbezési illetéket fizettek meg. Erre tekintettel megállapította a másodfokú bíróság, hogy a felperesek a tévesen többletként lerótt 4.000 Ft fellebbezési illeték egyetemleges visszaigénylésére jogosultak az Itv. 80. § (1) bekezdés f) pontja alapján.

Budapest, 2023. február 7.

Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság
67.Pf. 635.836/2022/7.

12

dr. Ilisz Gabriella s.k.
s.k.
a tanács elnöke

dr. Rajnai Gabriella s.k.
előadó bíró

dr. Sáhó Mónika
bíró